

SWEDISH NATIONAL HERITAGE BOARD
RIKSANTIKVARIÄMBETET

Caroline
30/3

Tillväxtverket Regelrådet	
Ank	2016-07-24
Dnr	RR 2016-000084

Se sändlista

Remiss

Datum 2016-02-23

Klassificering 1.3.1

Dnr 02604-2015

Remittering av förslag till verkställighetsföreskrifter om fornlämningsförklaring och tillstånd till metallsökare enligt kulturmiljölagen (1988:950)

Riksantikvarieämbetet har tagit fram förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om fornlämningsförklaring och tillstånd till metallsökare (se bilaga 1).

Länsstyrelsens möjlighet att fornlämningsförklara lämningar som har tillkommit år 1850 eller senare har inte tidigare reglerats i föreskrifter eller allmänna råd. Inte heller länsstyrelsens tillstånd till metallsökare har tidigare reglerats i föreskrifter. Det har dock funnits allmänna råd för tillstånd till metallsökare som upphävdes i mars 2014. Vägledningarna för fornlämningsförklaring¹ och tillstånd till metallsökare² kommer att revideras i samband med att de nya föreskrifterna och allmänna råden träder i kraft.

De föreslagna verkställighetsföreskrifterna och allmänna råden bedöms leda till större effektivitet, rättssäkerhet och enhetlighet.

Enligt 4 § förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en myndighet som beslutar föreskrifter eller allmänna råd remittera dessa tillsammans med en konsekvensutredning och ge statliga myndigheter, kommuner, landsting, organisationer, näringslivet och andra som kostnadsmässigt eller på något annat betydande sätt berörs tillfälle att yttra sig i frågan och om konsekvensutredningen. Konsekvensutredning bifogas (se bilaga 2).

Ni ges med denna remiss tillfälle att lämna synpunkter på förslaget till föreskrifter och allmänna råd och på konsekvensutredningen. Vi behöver era svar **senast 7 april 2016**. Svar lämnas digitalt (både pdf och wordfil) till registrator@raa.se.

Föreskrifterna och de allmänna råden beräknas träda i kraft den 1 juli 2016.

Riksantikvarieämbetet

Artillerigatan 33
Box 1114
621 22 Visby

Tel 08-5191 8000

E-post registrator@raa.se

Hemsida www.raa.se

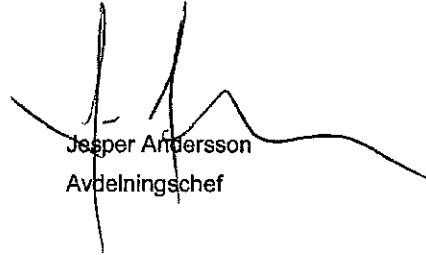
Org.nr 202100-1090

Plusgiro 59994-4

Bankgiro 5052-3620

Beslut om denna remiss har fattats av chefen för administrativa avdelningen Jesper Andersson efter föredragning av chefsjuristen Catharina Sojde. Även enhetschefen Ylva Blank, antikvarierna Eva Skyllberg och Anna-Lena Olsson har varit med i den slutliga handläggningen.

Jesper Andersson
Avdelningschef

Catharina Sojde
Chefsjurist

Bilagor:

1. Förslag till Riksantikvarieämbetets föreskrifter och allmänna råd om fornlämningsförklaring och metallsökare (2016-02-17)
2. Konsekvensutredning, Verkställighetsföreskrifter 2 kap. 1 a § och 18-20 §§ kulturmiljölagen (1988:950), Fornlämningsförklaring och metallsökare (2016-02-04)

Kopia
Kulturdepartementet

Sändlista

Kammarrätten i Jönköping

Hovrätten över Skåne och Blekinge

Regelrådet

Samtliga länsstyrelser

Sveriges Kommuner och Landsting

Statens historiska museer

Statens maritima museer

LRF

Mark – museiarkeologiska branschorganisationen

Subo – Sveriges uppdragsarkeologiska branschorganisation

Sveriges Metallsökarförening

ⁱ "Vägledning från Riksantikvarieämbetet – Fornlämningsbegreppet och
fornlämningsförklaring, För tillämpning av 2 kap. 1 och 1a §§ kulturmiljölagen",
daterad 3 juli 2014

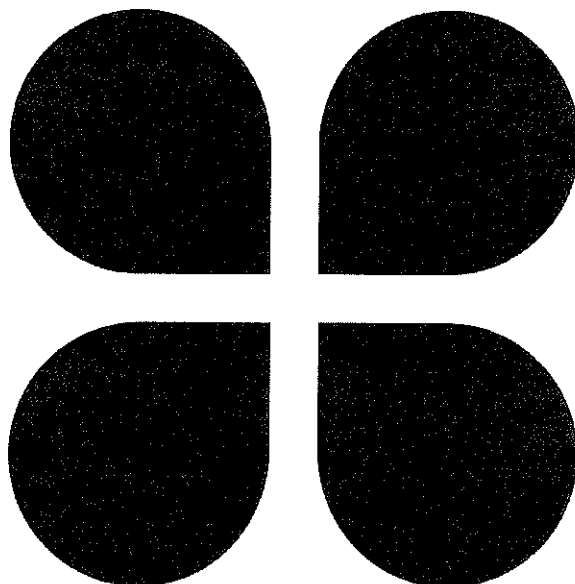
ⁱⁱ "Vägledning för tillämpning av kulturmiljölagen – Metallsökare enligt 2 kap. 18-20
§§ kulturmiljölagen (1988:950)", daterad 2015-06-25

Rapport från Riksantikvarieämbetet

Konsekvensutredning

**Verkställighetsföreskrifter 2 kap. 1a § och
18-20 §§ kulturmiljölagen (1988:950)**

Fornlämningsförklaring och metallsökare

Innehåll

1	Syftet med lagändringarna i kulturmiljölagen (1988:950) av 1 januari 2014 och Riksantikvarieämbetets bemyndigande att meddela verkställighetsföreskrifter	5
2	Problemet och vad Riksantikvarieämbetet vill uppnå	6
2.1	Fornlämningsförklaring	6
2.2	Metallsökare	6
3	Beskrivning av alternativa lösningar och effekterna av att regleringen inte kommer till stånd eller revideras	8
3.1	Fornlämningsförklaring	8
3.2	Metallsökare	9
4	Uppgifter om vilka som berörs av regleringen	9
4.1	Fornlämningsförklaring	9
4.2	Metallsökare	9
5	Uppgifter om kostnadsmässiga och andra konsekvenser som regleringen medför för länsstyrelserna.....	10
5.1	Fornlämningsförklaring.....	10
5.2	Metallsökare	10
6	Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen	11
7	Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser	12
8	Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen	12
8.1	Fornlämningsförklaring.....	12
8.2	Metallsökare	12
9	Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad det innebär för företagens administrativa kostnader.....	12
9.1	Fornlämningsförklaring.....	13
9.2	Metallsökare	13
10	Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen.....	13
11	Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen.....	14
12	Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen	14
13	Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid regleringens utformning.....	14

1 Syftet med lagändringarna i kulturmiljölagen (1988:950) av 1 januari 2014 och Riksantikvarieämbetets bemyndigande att meddela verkställighetsföreskrifter

Enligt 4 § förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en myndighet, innan den beslutar föreskrifter eller allmänna råd, utreda föreskrifternas och de allmänna rådets konsekvenser i en konsekvensutredning.

Den övergripande anledningen till de föreskrifter och allmänna råd för fornlämningsförklaring och metallsökare som här konsekvensutreds är de lagändringar (2013:548) som trädde i kraft 1 januari 2014, när kulturminneslagen blev kulturmiljölagen (KML). Syftena med tilläggen och ändringarna i kulturmiljölagen framgår av regeringens proposition *Kulturmiljöns mångfald* (prop. 2012/13:96). Där framgår också regeringens utredning av vilka konsekvenser ändringarna och tilläggen i lagen medför. I samband med lagändringen fick Riksantikvarieämbetet bemyndigande att meddela verkställighetsföreskrifter för hela kapitlet om fornminnen (10 § kulturmiljöförordningen (1988:1188)). Tidigare hade Riksantikvarieämbetet endast föreskriftsrätt för den s.k. uppdragsarkeologin (2 kap. 10-13 §§ kulturminneslagen). Reviderade föreskrifter för uppdragsarkeologin trädde i kraft 1 juli 2015 (KRFS 2015:1).

Att länsstyrelsen kan fornlämningsförklara lämningar som har tillkommit år 1850 eller senare är en ny möjlighet som följer av kulturmiljölagen. Länsstyrelsens tillämpning av KML när det gäller metallsökare har inte tidigare reglerats i föreskrifter.

De föreslagna verkställighetsföreskrifterna och allmänna råden är huvudsakligen en reglering och ett förtydligande av nuvarande praxis. Syftet med Riksantikvarieämbetets bestämmelser är att göra reglerna tydligare och enklare att tillämpa, förstå och följa. Konsekvenserna av Riksantikvarieämbetets föreskrifter och allmänna råd bedöms därför ligga i linje med de av regeringen bedömda konsekvenserna för lagändringen och dessutom leda till större effektivitet, rättssäkerhet och enhetlighet i tillämpningen av KML.

Under kommande år kommer Riksantikvarieämbetet att arbeta med utfärdande av föreskrifter och allmänna råd för övriga paragrafer inom 2 kap. KML.

2 Problemet och vad Riksantikvarieämbetet vill uppnå

2.1 Fornlämningsförklaring

Genom kulturmiljölagens fornlämningsbegrepp, där fornlämningar endast utgörs av lämningar som tillkommit före 1850, kom vissa yngre lämningar som tidigare varit skyddade i kulturminneslagen att förlora sitt skydd som fornlämningar. Det gäller exempelvis vissa fartygslämningar, milstolpar och kolerakyrkogårdar. Det finns också andra yngre lämningar som inte tidigare var skyddade men som har höga kulturhistoriska värden och där det finns en önskan om ett långsiktigt bevarande, det kan gälla exempelvis vissa industrilämningar och militära lämningar. Länsstyrelsen kan enligt 2 kap. 1 a § KML besluta om en fornlämningsförklaring för en lämning som kan antas ha tillkommit eller, i fråga om fartygslämning, förlit 1850 eller senare – om det finns särskilda skäl i förhållande till lämningens kulturhistoriska värde. Lämningen behöver inte uppfylla kraven för fornlämningar enligt 2 kap. 1 § KML om att vara tillkommen under forna tider och genom äldre tiders bruk, men den måste vara varaktigt övergiven.

Fornlämningsförklaring är en helt ny form av beslut som följer av kulturmiljölagen. Under de två år som kulturmiljölagen varit i kraft har emellertid mycket få fornlämningsförklaringar beslutats. Länsstyrelserna anser att det finns behov av att göra fornlämningsförklaringar av enskilda objekt och av grupper av lämningar men anför i huvudsak tidsbrist som anledning till att fornlämningsförklaringar inte görs.

Riksantikvarieämbetets föreskrifter och allmänna råd syftar till att förtydliga bestämmelsen om fornlämningsförklaring. Det handlar bland annat om att tydliggöra att flera lämningar kan omfattas av ett och samma beslut. Länsstyrelsen kan exempelvis välja att fatta ett beslut om fornlämningsförklaring av de förtecknade milstolpar i länet som är tillkomna 1850 eller senare. Föreskriften avser också att förtydliga vad beslutet om fornlämningsförklaring ska innehålla. Syftet är att länsstyrelserna i större omfattning ska fatta beslut om fornlämningsförklaring för lämningar som har höga kulturhistoriska värden.

2.2 Metallsökare

Kulturminneslagen innebar ett generellt förbud mot användning av metallsökare. Dispens från förbudet kunde medges av länsstyrelsen. Kulturmiljölagen har däremot inget generellt förbud, men metallsökare kan endast användas om tillstånd erhålls genom beslut av länsstyrelsen (2 kap. 18-20 §§ KML). Krav på tillstånd för metallsökare syftar till att motverka och

förebygga plundring av fornlämningar med hjälp av metallsökare. Det är huvudsakligen två grupper som ansöker om tillstånd att använda metallsökare: hobbyletare som har som fritidssysselsättning att leta efter föremål och företagare som använder metallsökare i sin verksamhet för att leta efter exempelvis kablar, rör och cisterner. Till detta kommer en liten grupp som ansöker om att söka efter borttappade föremål. Det finns också personer som söker efter mineraler med metallsökare i hobby syfte samt yrkesverksamma som arbetar med mineralprospektering.

Enligt uppgift från länsstyrelserna har kulturmiljölagen medfört en kraftig ökning av antalet ansökningar från privatpersoner om tillstånd till att använda metallsökare i hobby syfte. Länsstyrelsens tillståndsprövning innebär att en utredning görs för att bedöma om det finns risk att fornlämningar kan komma att skadas vid metallsökar användning inom det område som ansökan omfattar. Vid handläggningen behöver länsstyrelsen ta del av och analysera flera källmaterial såsom: Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem, olika kunskapsunderlag som inkommit till länsstyrelsen, resultat från tidigare arkeologiska undersökningar, historiska kartor, skriftliga källor och arkivmaterial.

Användning av metallsökare i hobby syfte innebär vanligen att föremål under mark lokaliseras med metallsökaren och att de sedan grävs upp och tas omhand av den som innehar tillståndet. Riksantikvarieämbetet bedömer att sådan grävning inte är förenlig med det nyttjande av mark som följer av allemansrätten och att de som önskar gräva upp föremål på annans mark som en del i sin metallsökar användning behöver ett medgivande från fastighetsägaren som ska bifogas ansökan. Något medgivande från fastighetsägaren behövs inte för de som önskar leta efter borttappade föremål som ligger ovanpå marken. För metallsökar användning på den egna marken krävs heller inget medgivande från fastighetsägaren. I åkermark är det översta lagret påverkat av användningen av jordbruksredskap men metallsökaren har vanligen en större räckvidd och kan även lokalisera föremål i underliggande orörda lager, varför ett medgivande från fastighetsägaren behövs.

Riksantikvarieämbetet bedömer att dagens ordning, där länsstyrelsen ger tillstånd till användningen av metallsökare och att det är upp till tillståndsinnehavaren att sedan skaffa eventuella medgivanden om att få gräva på annans mark, är otillfredsställande. Tillstånd till användning av metallsökare med ändamålet att gräva upp föremål på annans mark är egentligen inte möjliga att utnyttja utan ett medgivande från fastighetsägaren. Sådana tillståndsbeslut är ändamålslösa om fastighetsägaren motsätter sig användningen av metallsökare. Länsstyrelsen har begränsade resurser för att handlägga dessa ärenden. Riksantikvarieämbetet vill undvika att statens resurser tas i anspråk för att fatta tillståndsbeslut som är ändamålslösa. Som det ser ut idag kan den som använder metallsökare underlåta att inskaffa medgivande från markägaren och grävning efter föremål kan förmodas ske även om fastighetsägaren vid en fråga skulle motsätta sig en sådan användning av metallsökare.

Att ansökan behöver innehålla ett medgivande från fastighetsägaren innebär att den som söker tillstånd behöver ta kontakt med fastighetsägaren och det kan därigenom påverka hur många och hur stora områden en enskild person ansöker om tillstånd inom. Idag ansöker vissa hobbyanvändare av metallsökare om tillstånd för väldigt många områden och i vissa fall även mycket stora områden, vilket är tidskrävande för länsstyrelsen att tillståndspröva.

Medgivande från fastighetsägare behövs inte för yrkesanvändare som använder metallsökare för att lokalisera exempelvis cisterner eller kablar eftersom deras verksamhet sker på uppdrag av fastighetsägaren eller brukaren av markområdet. Föreskriften tydliggör också att dessa yrkesanvändare, som använder metallsökare på ett sätt som inte kan skada fornlämningar, inte behöver söka tillstånd för varje enskilt tillfälle utan kan ges generella tillstånd för större områden, exempelvis ett län och för längre tid än ett år.

De numera upphävda allmänna råden om metallsökare som Riksantikvarieämbetet gav ut år 1994, blev med tiden föråldrade och de var inte heller tillräckligt tydliga. Otydligheten förde med sig ett utrymme för länsstyrelserna att till delar utveckla en egen praxis och tolkning av metallsökarbestämmelserna vid tillståndsprövningen. Olikheterna kan skönjas bl.a. kring bedömningsgrunder för tillståndsprövningen, villkor som anges i besluten, hur områden för tillstånd finns redovisade i besluten. Riksantikvarieämbetet har givit ut en ny vägledning om metallsökare 2015.

De föreslagna föreskrifterna för metallsökare syftar till att definiera vissa begrepp som anges i KML, ange vilka uppgifter ansökan om tillstånd och länsstyrelsens beslut behöver innehålla, samt tydliggöra villkor som kan finnas med i länsstyrelsens tillståndsbeslut. Därigenom kan tillämpningen ensas och en bättre samsyn skapas mellan länsstyrelserna.

3 Beskrivning av alternativa lösningar och effekterna av att regleringen inte kommer till stånd eller revideras

3.1 Fornlämningsförklaring

Förslaget till föreskrift förtydligar att flera lämningar kan omfattas av ett och samma beslut om fornlämningsförklaring och det tydliggörs vad beslutet ska innehålla. Föreskriften medför förtydliganden som förväntas underlätta för länsstyrelsen att göra fornlämningsförklaringar. Alternativet är att inte ge ut föreskriften varvid möjligheten till fornlämningsförklaring förmodligen fortsatt kommer att vara i stort sett outnyttjad.

3.2 Metallsökare

Kulturmiljölagen är förhållandevis detaljerad när det gäller paragraferna om metallsökare, däremot är kraven på innehållet i ansökan och i länsstyrelsens beslut är inte särskilt utförliga. Alternativet till föreskriftens förslag på medgivande från fastighetsägaren är att fortsätta ha ett system där länsstyrelsen inte beaktar om tillståndet är möjligt att ta i anspråk och på så sätt riskerar att fatta ändamålslösa beslut. Även problemet med att tillståndsinnehavare går utöver vad allemansrätten medger och gräver efter föremål på annans mark utan samtycke från fastighetsägaren, kommer då fortsättningsvis att finnas kvar.

Föreskriftens förslag till generella tillstånd för yrkesanvändare som använder metallsökare på ett sätt som inte riskerar att skada fornlämningar syftar till att underlätta för denna grupp. Alternativet är att ha kvar nuvarande system där detta är otydligt och att länsstyrelserna har en varierande praxis vid hantering av ansökningar från yrkesanvändare.

4 Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

4.1 Fornlämningsförklaring

De som direkt berörs av regleringen är länsstyrelserna, som har ansvaret för kulturmiljöarbetet i länen och ska fatta besluten om fornlämningsförklaring. Lämningar som kan vara aktuella för en fornlämningsförklaring kan finnas i hela landet och i de flesta miljöer och kan i princip beröra alla fastighetsägare. Indirekt kan byggexploatörer och företag inom jord- och skogsbruk vara berörda.

4.2 Metallsökare

Regleringen påverkar länsstyrelsen, som är den myndighet som ansvarar för tillståndsprövningen av metallsökar användningen. Indirekt påverkas de som är mottagare av länsstyrelsens beslut, dvs. den sökande och fastighetsägaren.

5 Uppgifter om kostnadsmässiga och andra konsekvenser som regleringen medför för länsstyrelserna

Regeringen har i konsekvensbedömningen av lagförslagen (prop. 2012/13:96 s. 78 ff) angivit att länsstyrelserna får nya typer av ärenden att hantera rörande beslut om att fornlämningsförklara lämningar som kan antas ha tillkommit 1850 eller senare. Kulturmiljölagen innebär också en delvis förändrad tillståndsprövning för länsstyrelserna när det gäller rätten att använda och medföra metallsökare på fornlämning. Regeringen bedömer att de tillkommande uppgifterna för de statliga myndigheterna på kulturmiljöområdet mer än väl uppvägs av de möjligheter till tydligare ansvarsfördelning och ökad effektivitet som förslagen innebär och att dessa därför kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

5.1 Fornlämningsförklaring

Att göra fornlämningsförklaringar är inget som länsstyrelserna har skyldighet att utföra utan de kan själva ta initiativ till att fornlämningsförklara de lämningar som de anser bör ha det skydd som fornlämningsstatusen ger. Föreskrifterna avser endast att tydliggöra hur beslutsfattandet ska göras och innebär inte några kostnader eller ökad arbetsmängd för länsstyrelsen. Det arbete som länsstyrelsen kan välja att lägga på att göra fornlämningsförklaringar är något som följer av kulturmiljölagen och inte något som tillförs genom föreskrifterna.

5.2 Metallsökare

Definitionen av vissa begrepp tillsammans med ett förtydligande av vad ansökan och beslut ska innehålla bör kunna underlätta och effektivisera länsstyrelsens tillståndsprövning. I allt väsentligt syftar föreskrifterna i denna del till att fastställa gällande praxis och någon administrativ kostnad tillkommer därför inte. Det gäller kraven på ansökan, kraven på länsstyrelsens beslut och den utredning som länsstyrelsen behöver göra för att bedöma om det finns risk för att fornlämningar kan komma att skadas av metallsökar användning. Ett sådant exempel är regleringen om att länsstyrelsens beslut ska innehålla en karta som redovisar det område som tillståndet gäller, vilket är praxis idag. Besluten ska distribueras till sökanden, Riksantikvarieämbetet och fastighetsägaren, vilket följer av förvaltningslagen och utgör ingen skillnad mot gällande krav. Det har däremot varit så att länsstyrelserna inte alltid sänt kopia på beslutet till fastighetsägaren. Kravet på medgivande från fastighetsägaren underlättar för länsstyrelsen att få kännedom om vem som är fastighetsägare och att sända kopia på beslutet till denne blir därmed inte en betungande uppgift.

Regleringen som anger att länsstyrelsen kan återkalla ett beslut när det kommer till länsstyrelsens kännedom att en ny fornlämning eller ett fornfynd har påträffats inom beslutade tillståndsområden. För detta krävs en rutin som innebär att när en fornlämning upptäcks eller ett nytt fornfynd påträffas så bör länsstyrelsen kontrollera om det finns beslut om metallsökartillstånd i det aktuella området. Rutinen bedöms dock inte föra med sig något större merarbete eller någon större kostnad för länsstyrelsen. Hittills har länsstyrelsen endast vid ett tillfälle återkallat ett tillstånd. Då tillståndstiden många gånger sträcker sig från månader upp till ett år och antalet ansökningar från hobbyanvändare av metallsökare fortsätter att öka, så bedömer Riksantikvarieämbetet att det finns ett behov av att kunna återkalla tillstånd.

Länsstyrelsen kan välja att i beslutet ha villkor om att tillståndsinnehavaren ska upprätta en redogörelse över vilka föremål som påträffats. Om ett sådant villkor införs i besluten krävs dock ett efterföljande administrativt arbete för länsstyrelsen med att ta emot, registrera och gå igenom inkomna rapporter samt att eventuellt påminna, begära kompletteringar och att anmäla fynd till Riksantikvarieämbetets informationssystem (FMIS). Det är oklart i vilken omfattning länsstyrelsen kommer att välja att införa detta villkor i besluten samt i vilken omfattning det kan kräva efterkontroller av tillståndsområden. Det är därför svårt att uppskatta den administrativa kostnaden för länsstyrelsen. Villkoret är tänkt att användas främst vid hobbyletning efter sentida föremål, men behov kan finnas att få in underlag om vilka föremål som påträffats även i andra sammanhang. För tillståndsinnehavaren innebär det att uppgifter om de föremål som hittats behöver dokumenteras och sammanställas i en rapport. Skyddet för fornlämningar och fornfynd bedöms i det här fallet vara det primära och en återrapportering kan förstärka detta skydd.

6 Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Fornlämningar och fornfynd är föremål för nationell lagstiftning och regleras inte inom EU. De nya föreskrifterna för metallsökare innebär ingen ytterligare begränsning av den fria rörligheten för varor inom EU enligt EUF, jämfört med vad kulturmiljölagens bestämmelser innebär.

7 Bedömning av om särskilda hänsyn be- höver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Riksantikvarieämbetet kommer att anordna ett informationsseminarium för länsstyrelserna i samband med att verkställighetsföreskrifterna träder i kraft 1 juli 2016. Verkställighetsföreskrifterna kommer att kompletteras med vägledningar för tillämpning av föreskrifterna. Informationsinsatser kommer också att göras på Riksantikvarieämbetets webbplats.

8 Beskrivning av antalet företag som be- rörs, vilka branscher företagen är verk- samma i samt storleken på företagen

8.1 Fornlämningsförklaring

Antalet fastighetsägare och företag som skulle kunna beröras av föreskrifterna och allmänna råd om fornlämningsförklaring är mycket stort. Här *kan* i princip de flesta företag inom mark-, vatten- och byggexploatering (inklusive gruvnäringen) samt många företag inom jord- och skogsbruk (areella näringar) komma att beröras både direkt (vid markanvändningen) och indirekt (vid länsstyrelsens tillämpning). Därmed kan också storleken på företagen variera från enskilda firmor till stora privata företag och stora statliga bolag.

8.2 Metallsökare

Indirekt berörs de företagare som ansöker om tillstånd för att använda och medföra metallsökare i anslutning till en näringsverksamhet. Variationen både vad gäller verksamhet och storlek på företagen är stor. Exempel på företag är de som i sin verksamhet med hjälp av metallsökare letar efter ledningar och rör, kablar och växlar, cisterner och tankar samt de som använder metallsökare inom bl.a. skogs- och jordbruk.

9 Beskrivning av vilken tidsåtgång regle- ringen kan föra med sig för företagen

och vad det innebär för företagens administrativa kostnader

9.1 Fornlämningsförklaring

Det är endast ett begränsat antal lämningar som kan förväntas bli fornlämningsförklarade. I relation till övriga fornlämningar som skyddas direkt genom att de uppfyller rekvisiten i KML kommer de lämningar som fornlämningsförklarats att utgöra en försumbar del. De lämningar som fornlämningsförklaras kommer huvudsakligen att vara lämningar som länsstyrelsen anser ha höga kulturhistoriska värden och där det är viktigt att säkerställa ett bevarande och inte sådana där exploatering föreligger. Antalet företagare som kommer att komma i kontakt med fornlämningsförklarade lämningar bedöms därför vara mycket lågt.

9.2 Metallsökare

Föreskrifterna medför en förenkling för de företagare som använder metallsökare i sin verksamhet på ett sätt som inte kan skada fornlämningar, exempelvis de som letar efter rör, kablar, tankar och cisterner. För dessa yrkesanvändare finns möjligheten att få tillstånd för ett helt lån och för längre tid än ett år. De omfattas inte heller av krav på medgivande från fastighetsägaren.

Det allmänna rådet om att en innehavare av ett tillstånd bör föra med sig metallsökartillståndet vid användandet medför inget ytterligare arbete eller kostnad för företagaren.

Villkor om redogörelse för påträffade föremål riktar sig till hobbyletare som avser att söka efter sentida föremål och som kan riskera att påträffa fornynd. Om villkor om redogörelse över påträffade föremål införs även i länsstyrelsernas beslut för företag som använder metallsökare för att söka efter annat än sentida föremål skulle det kunna påverka kostnaderna för företagen. Det är dock inte troligt att länsstyrelsen kommer att anse att ett sådant villkor är behövligt.

10 Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verk-

samheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regle- ringen

Föreskrifterna och de allmänna råden inom detta område bedöms inte medföra några andra kostnader för företagen eller att förändringar behöver vidtas i verksamheterna utöver de som följer av lagändringen.

11 Beskrivning av i vilken utsträckning re- gleringen kan komma att påverka kon- kurrensförhållandena för företagen

Regleringen bedöms inte medföra någon skillnad för konkurrensförhållanden för företagen utöver vad som lagändringen medför, dvs. i mycket liten utsträckning.

12 Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka före- tagen

Regleringen kommer sammantaget ha mycket liten eller obefintlig påverkan på företagen i andra avseenden.

13 Beskrivning av om särskilda hänsyn be- höver tas till små företag vid reglering- ens utformning

Inga särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid regleringens utformning utöver vad som redan tagits om hand i samband med lagändringen.

Utkast 17 februari 2016

Kulturrådets författningssamling

Kulturrådet

KRFS 2016:

Utkom från trycket...

Riksantikvarieämbetets föreskrifter och allmänna råd om fornlämningsförklaring och metallsökare (2016:XX);

beslutade den xx maj 2016.

Med stöd av 10 § kulturmiljöförordningen (1988:1188) föreskriver Riksantikvarieämbetet följande om verkställigheten av 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950).

Kapitel 1 Fornlämningsförklaring

1 § Bestämmelserna i 2-7 §§ tillämpas vid prövning enligt 2 kap. 1 a § andra stycket kulturmiljölagen (1988:950) om fornlämningsförklaring.

2 § Syftet med fornlämningsförklaring är att skydda kulturhistoriskt värdefulla lämningar som är tillkomna eller förlista 1850 eller senare.

3 § En lämning efter människors verksamhet som är tillkommen 1850 eller senare – eller i fråga om fartyg förlist 1850 eller senare - kan förklaras för fornlämning om

1. den är varaktigt övergiven,
2. den är av en lämningstyp som omfattas av 2 kap. 1 § andra stycket 1-8 och tredje stycket kulturmiljölagen (1988:950), och
3. det finns särskilda skäl. Särskilda skäl föreligger om lämningen har ett högt kulturhistoriskt värde.

Att lämningen är tillkommen under forna tider eller genom äldre tiders bruk utgör inte krav för fornlämningsförklaring.

4 § Länsstyrelsen ska bedöma en lämningens kulturhistoriska värde utifrån dess potential som källa för att utvinna eller förmedla kunskap om lämningen och dess kulturhistoriska sammanhang.

Allmänna råd till 4 §

Länsstyrelsens bedömning av det kulturhistoriska värdet bör även utgå från på vilket sätt och i vilken grad lämningen haft betydelse i den kulturhistoriska utvecklingen.

5 § Länsstyrelsen avgör om ärende om fornlämningsförklaring ska initieras.

6 § I ärende om fornlämningsförklaring ska länsstyrelsen säkerställa att en besiktning på plats av lämningen har genomförts.

Allmänna råd till 6 §

Underlag (förutom besiktningen) för bedömningen av om en lämning bör fornlämningsförklaras kan utgöras av relevant information från

- a) Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem,*
- b) historiska kartor,*
- c) ortnamn,*
- d) kunskapsunderlag framtagna av kommuner, länsstyrelser eller museer samt miljökonsekvensbeskrivningar enligt miljöbalken som kommit till länsstyrelsens kännedom,*
- e) resultat från arkeologiska utredningar, förundersökningar och undersökningar,*
- f) skriftliga källor och annat arkivmaterial, samt*
- g) annan information om lämningen som kommit till länsstyrelsens kännedom.*

7 § Ett beslut om fornlämningsförklaring i enlighet med 2 kap. 1 a § andra stycket kulturmiljölagen (1988:950) kan gälla en enstaka lämning eller ett flertal lämningar.

Beslutet ska innehålla

- 1) lämningens RAÄ-nummer i Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem eller en tillfällig arbetsidentitet,
- 2) lämningstyp och beskrivning av lämningen i enlighet med Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem,
- 3) antagande om lämningens tillkomsttid,
- 4) de särskilda skälen för fornlämningsförklaringen, samt
- 5) lämningens geografiska position och utbredning angiven på en karta.

Beslutet ska expedieras till fastighetsägare och kommunen.

Kapitel 2 Metallsökare

Inledande bestämmelser

1 § Bestämmelserna i 2-13 §§ tillämpas vid prövning enligt 2 kap. 18-20 §§ kulturmiljölagen (1988:950) om tillstånd att använda och medföra metallsökare.

2 § Syftet med tillståndsprövningen är att motverka och förebygga plundring av fornlämning med hjälp av metallsökare.

Ansökan om tillstånd

3 § Ansökan om tillstånd att använda och medföra metallsökare ska innehålla uppgifter om

- 1) det ändamål som sökanden vill använda metallsökaren till,
- 2) personnummer eller motsvarande identitetsuppgifter eller organisationsnummer och kontaktuppgifter för den person som tillståndet ska gälla för,
- 3) under vilken period sökanden vill använda och medföra metallsökare, och
- 4) det geografiska område där sökanden vill använda och medföra metallsökare, markerat på bifogad karta,
- 5) samtycke från fastighetsägaren om den avsedda användningen inte omfattas av allemansrätten.

Om ansökan inte uppfyller kraven ovan kan ansökan avslås.

Med avsedd användning avses den aktivitet som det i ansökan angivna ändamålet innebär.

Allmänna råd till 3 §

Om den avsedda användningen innebär att gräva upp föremål och detta kräver samtycke från fastighetsägaren bör länsstyrelsen informera sökande om detta inom ramen för ansökningsförfarandet.

Tillståndsprövning

4 § Tillstånd att använda och medföra metallsökare ska inte ges om det finns risk för att den avsedda användningen skadar fornlämning enligt 2 kap. 6 § kulturmiljölagen (1988:950).

Länsstyrelsen ska i ett tillståndsärende inhämta beslutsunderlag från Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem.

Länsstyrelsen kan bevilja ansökan delvis genom att undanta delar av det sökta området.

Allmänna råd till 4 §

Risk för skada på fornlämning föreligger när det i eller vid området finns kända fornlämningar eller när det är sannolikt att okända fornlämningar finns i eller vid området.

Om länsstyrelsen bedömer att underlag utöver Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem behövs för att bedöma risken för skada på fornlämning, bör länsstyrelsen även ta del av

- a) historiska kartor,
- b) ortnamn,
- c) kunskapsunderlag framtagna av kommuner, länsstyrelser eller muséer samt miljökonsekvensbeskrivningar enligt miljöbalken som kommit till länsstyrelsens kännedom,
- d) resultat från arkeologiska utredningar, förundersökningar och undersökningar,
- e) skriftliga källor och annat arkivmaterial, samt

f) *annan relevant information om fornlämningar och fornfynd som kommit till länsstyrelsens kännedom.*

5 § Med vetenskaplig forskning enligt 2 kap. 19 § första stycket 2 kulturmiljölagen (1988:950) hos det allmänna avses den forskning som bedrivs vid universitet och högskolor samt museer där stat, kommun eller landsting utövar bestämmande inflytande. Även annan forskning där myndigheter är delaktiga som beställare eller utförare kan omfattas om skäl finns.

Beslut om tillstånd

6 § Tillstånd kan beviljas för en fysisk person eller en juridisk person.

Tillstånd krävs även för uppdragstagare som anlitas av myndighet som själv inte behöver tillstånd.

Allmänna råd till 6 §

Den som använder och medför metallsökare bör medföra tillståndsbeslutet.

7 § Giltighetstiden ska anpassas efter det geografiska området och syftet med användningen.

Allmänna råd till 7 §

Giltighetstiden för tillståndet bör inte överstiga 1 år.

8 § Beslutet ska innehålla en karta som tydligt redovisar det geografiska område som tillståndet avser.

Allmänna råd till 8 §

Avgränsningen av ett område ska göras på en karta i tillräckligt stor skala med kartskalen angiven. Avgränsningen ska, när det är möjligt, ske på ett sätt som underlättar för tillståndsinnehavaren att efterleva beslutet, exempelvis genom att använda befintliga topografiska begränsningar, såsom vägar eller vattendrag.

Länsstyrelsen bör i beslutet upplysa om annan relevant lagstiftning.

9 § Länsstyrelsen kan förena tillståndet med skäligen villkor bland annat om att tillståndsinnehavaren ska

1. meddela när avsökning påbörjas och avslutas,
2. lämna en redogörelse över påträffade föremål.

10 § Beslutet ska expedieras till fastighetsägaren om tillstånd lämnas.

11 § Tillståndsinnehavaren ska avbryta metallsökaranvändningen och kontakta länsstyrelsen om fornfynd eller fornlämning påträffas.

Länsstyrelsen kan återkalla hela eller delar av tillståndet om tidigare okänd fornlämning påträffas.

Generella tillstånd

12 § När det inte finns risk för att ändamålet skadar fornlämningar och ansökan avser metallsökare som bara används i viss typ av näringsverksamhet, kan ett generellt tillstånd lämnas för ett större område såsom en kommun eller ett län och för en längre tid än ett år.

Ansökan om tillstånd måste endast uppfylla 3 § första stycket 1-3 samt ange det geografiska området.

Länsstyrelsen måste inte inhämta underlag från Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem enligt 4 § andra stycket.

Beslutet måste inte innehålla en karta enligt 8 § om det är uppenbart onödigt, utan kan ange det geografiska området.

Beslutet måste inte expedieras till fastighetsägare.

Tillsyn och uppföljning

13 § Länsstyrelsens tillsyn ska omfatta uppföljning av efterlevnaden av tillståndet.

Allmänna råd till 12 §

Tillsynen bör omfatta uppföljning av eventuella inlämnade redogörelser. Länsstyrelsen bör anmäla information om fornlämningar till Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem och fornfynd i enlighet med 2 kap. 5 § kulturmiljölagen (1988:950).

IKRAFTTRÄDANDEBESTÄMMELSER

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 juli 2016.

På Riksantikvarieämbetets vägnar

LARS AMRÉUS

Catharina Sojde

